

Livsfrågor i en annan del av världen

Livsfrågor i en annan del av världen - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 4-6

Del av 2 i Livsfrågor i en annan del av världen

Syfte – Om livsfrågor

Projektet *Livsfrågor i en annan del av världen* består av bokläsning om generella mänskliga livsfrågor och dilemman som utspelar sig i olika delar av världen. Eleverna skriver dessutom en egen berättelse baserat på något av böckernas teman. I mötet med texterna utvecklar eleverna sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden – hur är det att leva och bo i andra delar av världen? Tanken är att eleverna ska upptäcka att mänskliga tankar och frågor är ganska lika varandra oavsett var i världen man är bor. Att läsa och samtala om andras känslor (i litteraturen) och koppla till egna gör inte bara insikten om likheter mellan människor världen ökar. En positiv bieffekt är att eleverna lär känna varandra mycket bättre och förhoppningsvis vill eleverna handla med någon annans bästa för ögonen.

Läraren reflekterar

Lektionerna bygger på olika texter som handlar om känslor av olika slag. I böckerna får eleverna möta miljöer som till ytan är annorlunda, men händelserna, livsödena och känslorna är (nästan) desamma var som helst på jorden de än utspelar sig. Uppgifterna har en inledande del där lärarens aktivitet är stor med instruktioner, modellande och gemensamma läs- och skrivuppgifter. Gradvis ges eleverna större "frihet" och får formulera sig både muntligt och skriftligt i egna uppgifter. Texterna är enbart exempel på hur du kan arbeta med temat. Det finns såklart en mängd andra titlar som lämpar sig väl att använda.

Resurser för läraren

Börja med skolans bibliotek och bibliotekarie. En bra kontakt på lokala biblioteket kan också vara guld värd. Resurser finns även på nätet: Bibblan svarar – en gratis svarstjänst från Sveriges bibliotek <http://bibblansvarar.se/>

Introduktion

Förslag på elevinflytande: Eleverna kan parvis resonera med varandra allmänt om känslor och om situationer de upplevt, till exempel rädsla, avund eller orättvisa. Har de hamnat i någon knivig situation, ett svårlöst dilemma? Det sätter igång elevernas tankar och hjälper läraren att välja litteratur som engagerar. Har eleverna egna förslag på böcker? I slutet av perioden ska ett elevarbete publiceras. Eleven avgör vilket, på vilket sätt och var den publiceras (t ex på youtube, ett teckning, på klassens infosida, en presentation för en klass på skolan, skicka in till lokala tidningen eller liknande). Planeringens omfattning, tid till förfogande, innehåll, samt vad som ska utvecklas presenteras för eleverna vid lämpligt tillfälle, kanske efter några lektioner då eleverna kommit in mer i texterna.

Förslag på bilderböcker

Papa Diops Taxi, Christian Epenya – om en taxichaufför i Senegal som får vara med om alla möjliga händelser. I Sverige finns ju också taxibilar som kör folk till olika ställen. Vilka möter dessa taxichaufförer? Hur kan en dag se ut? Vad händer en dag i Sverige?

Krukmakarens dotter, Inger Rydén – utspelar sig någonstans i världen. Den handlar om en flicka som tycker om att jobba med lera. Hennes verk blir populära, alltför populära och avundsjukan frodas.

Azads kamel, Erika Pal. Handlar om en talangfull pojke i en arabisk stad som blir utnyttjad. Han längtar bara efter att få passa in....

Herdepojken dröm, Niki Daly. Om en ung herdepojke i Sydafrika som drömmer om att bli president. Känns berättelsen igen?

Pojken, flickan och muren, Ulf Stark. Handlar om en hög mur som grå, dystert och oövervinnelig tynger tillvaron.

Tigerprinsen, Chen Jiang Hong, Om en prins som blir uppfostrad av en ilsken och sorgsen tiger.

Metod och textsamtal

Under läsningens gång jobbar läraren med aktiviteter, samtal och frågor där strategierna förutspå, sammanfatta, nyckelord/begrepp, analys och reflektion (göra kopplingar utanför i och utanför texten) används. I textsamtalen kan läraren varva skriftliga och muntliga uppgifter. En bra metod för att variera undervisningens upplägg och samtalsstruktur är att använda EPA (enskilt – parvis – alla) där läraren styr hur aktiviteterna genomförs. Ett framgångsrikt koncept att planera för bokläsning är att tänka *före-under-efter* läsningen. Nedan är förslag på hur du kan jobba med texterna på olika sätt. Välj det som passar dig och din grupp bäst.

Så här kan du jobba med böckerna före läsning

- Studera omslaget. Vad tror du att boken handlar om? Vilka är personerna? Var är de?
- Berätta kortfattat bokens handling. Låt eleverna gissa vad som kommer att hända. Kan de relatera till sig själva, till exempel den känsla handlingen ger upphov till?
- Ta en bildpromenad med de första fem bilderna.
- Välj tre ord ur texten och skriv upp dem på tavlan. Låt eleverna fundera på vad orden betyder. Skapa en mening till första ordet och skriv den på tavlan. Låt eleverna parvis skapa egna meningar. Upprepa detta med alla tre ord. Skriv en mening med två av orden. Eleverna konstruerar egna och skriv några av förslagen på tavlan. Till sist skapas en mening där alla ord ingår. På detta sätt får eleverna en förförståelse av vad texten ska handla om och dessutom se hur det går att använda ord på olika sätt.

Under läsning

Stanna vid lämpligt ställe (gärna när man inte riktigt vet vad som ska hända). Ställ frågor till texten:

- Sammanfatta hittills: Vad har hänt?
- Följ händelserna utifrån utvalda karaktärer. Hur känner, tänker och gör de?
- Förutspå: Vad tror du händer närmast?
- Ställ frågor "mellan raderna" (så att eleverna får göra inferenser)
- Ställ frågor utanför texten (så att eleverna gör kopplingar till sig själva och omvärlden)
- Vem är det som berättar?

Efter läsning

- Låt eleverna rubricera ett kapitel (eller antal sidor). Vilken titel passar bäst på varje del av boken? Motivera och diskutera elevernas alternativ.
- Lyft nyckelscener och projicera bilder som eleverna kan diskutera kring.
- Analys och reflektionsfrågor (Varför gjorde hen så? Hur hade du gjort?)
- Använd Chambers fyra frågor för att strukturera textsamtalet (se bifogad lektion)
- Diskutera alternativa slut eller varför inte skriva ett eget slut?

Projektets avslutande uppgift – Skriva en berättelse

Eleverna skriver en egen berättelse där de blir indragna i något oväntat. Inledningen och ramhistorien kan vara densamma för samtliga, till exempel en taxiresa som leder till något annat än det var tänkt. Eleverna väljer att skriva berättelsen på något av de teman som förekommit (till exempel avundsjuka, att passa in, drömmar). Använd de lästa böckernas dramaturgi som stöd för elevernas skrivande. Ytterligare stöd och idéer finns i [Längre berättelser med cirkelmodellen](#).

Kunskapskrav (kopplingar till åk 3)

Eleven kan läsa bekanta och elevnära texter med flyt genom att använda lässtrategier på ett i huvudsak fungerande sätt. Genom att kommentera och återge några för eleven viktiga delar av innehållet på ett enkelt sätt visar eleven grundläggande läsförståelse. Dessutom kan eleven föra enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i texterna och relatera detta till egna erfarenheter.

Eleven kan skriva enkla texter med läslig handstil och på dator. I texterna kan eleven använda stor bokstav, punkt och

frågetecken samt stava ord som eleven själv ofta använder och som är vanligt förekommande i elevnära texter. De berättande texter eleven skriver har tydlig inledning, handling och avslutning.

Eleven kan samtala om elevnära frågor och ämnen genom att ställa frågor, ge kommentarer och framföra sina åsikter. När eleven berättar om vardagliga händelser beskriver eleven dem så att innehållet tydligt framgår.